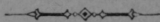

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 17.

V Ljubljani, 1. septembra 1877.

Tečaj XVII.

Kakšen odgojilni pomen ima zgodovina? Katere zgodovinske podobe naj se v I—3 razrednej šoli jemlje?

(To vprašanje je bilo v obravnavalnem redu učiteljske konferenci 1. in 2. avgusta v Celji. — V. J.)

Historia vitae magistra.

Ime „zgodovina“ nam že kaže, kaj se v tej stroki podučuje. Zgodovina je pravi ključ k oknu, skoz katero nam je mogoče gledati v preteklost, ter opazovati minula podvzetja, početja in izverševanja, vspehe in dosege posameznikov, kakor one velikih držav, narodov in družin, njih življenje, verospoznavo, njih cerkvena in posvetna vladarstva, njih šege, običaje in navade, njih dobre in slabe lastnosti; najdbe in napredek.

Ako zgodovina vse te reči v naši navzočnosti opisuje, t. j. če jo čitamo, ali v predavanjih pozorno poslušamo, tak nam nehoté obudi neko posebno radovednost, poželenje, ukaželjnost, podučiti se zmirom več in natančneje o raznih razmerah naših prednikov. Tu se skoraj ne moremo izogniti, da bi ne primerjali zgodbe prednamcev z onimi, v kojih se nahajamo v sedanjosti; začnemo se za to, kar je bilo in kar je, bolj zanimati; iz tega pa zopet sklepamo na prihodnost, kar nam prej niti mar nij bilo. To je, mi se učimo življenja in njegovih zakonov.

Ona nas pa ne podučuje samo suho teoretično; daje nam živo govorečih izglede, od katerih nam je ene v posnemi dosepati, drugih pa se skerbno varovati, in vse svoje moči vporabiti, da se vniči zaplodek nevarnosti in nesreče. Ako se stavimo na opazovalno stališče, bodi si uže v cerkvenej ali posvetnej zgodovini, tak nahajamo mnogotere zglede žive vere, terdnega zaupanja in goreče ljubezni do svojega odrešenika, pre-

čudno stanovitnost in nepremakljivost v svojih sklepih — n. pr. Makabejski bratje in mnogobrojno število drugih, posebno onih, ki so ob času preganjanja kristjanov rajši svoje življenje žertvovali, kakor da bi bili svojim sklepom postali nezvesti.

Ali nam tu nepremakljivost značaja, trdna volja in vresničenje sklepov nij jasno obrisano? V šoli nam je tudi odgojevati in vterjevati značaj, delati nam je na pridobljenje svojega prepričanja, kateri se za nobeno ceno ne dá podkupiti, ampak da ostane pri vsih skušnjavah terdno, ko skala, in če nam je zaradi tega tudi časno škodo terpeti.

Nasprotno pa je mnogo izgledov, ki nam kažejo neznačajnost, omahljivost, iz katere dostokrat naj grozovitnejši nasledki izvirajo, n. pr. pri Judežu Iškarjotu črna nehvaležnost — izdajalstvo. Svarilno nam pred očuje strasti, ošabnost, prederzno prevzetnost, poželenje po gospostvu in imetji itd. Taki izgledi gotovo odvrtačno vplivajo na odgojo, ako se s primerno barvo gojencem naslikujejo.

Kako lepo odseva na nekaterih izgledih krepost človekoljubja brez vsake najmanjše dobičkarije! Koliko prekrasnih dogodjajev nesebičnega domoljubja nam hrani zgodovina! S kako občudovanja vredno hrabrostjo oborožuje iskreno domoljubje proti sovražnikom domovine in njenega imetja! Ali razlaganje takih in enakih činov ne vpliva pri odgoji na vznegenje ljubezni do domovine, do njenega vladarja in do vsega, kar ona svojega zove? Temu nasproti pa nam kažejo izgledi tudi storjena djanja, na katerih opazujemo breznačajnost, zadušenje, lastnega prepričanja iz gerde dobičkarije, na katerih se ne le zastoj išče sodelovanje za domovinski blagor, ampak se še to, kar drugi storé, podira in vničuje. Da, iz dobičkarije se še celo domovina izdaja; samopridnost vse njene bivalce onesrečuje in v služne verige okuje. Posebno ob času vojska se taki brez značajneži dobé, ki za mali dobiček sovražnike po skrivnem potu v svojo lastno domovino vpeljejo itd. — Ali se nam ne gnjusi do takega dejanja? Ali ne zasramujemo enakega djanja po pravici? In če svojim gojencem pripovedujemo posamezne izgledde tacega nenaravnega djanja, ali ne bodo takoj opazili malovrednost značaja? ali se ne bodo z zaničevanjem ozirali na enaka djanja? In taki izgledi, kaj ne vplivajo zavračajoč strasti, na požlahnenje mladih serc? ali se tem ne vterjuje pravi in pošteni značaj?

Zgodovina nam kaže može bistrega uma, kateri so sè svojo neutrudljivo vnetostjo sestavljali blagodajne zakone, po katerih so se države osnovale in okrepile.

Drugi učenjaki so zopet sè svojim vstrajnim preišljevanjem vspoznali razne naravne zakone, po katerih se sučejo in premikajo nebeška telesa, v kakem razmerji so ta proti drugim.

Zopet drugi so se naučili naravne sile vzpoznavati, sestavljati jih po potrebi, eni izumili razne stroje, kateri so človeštvu neizmerne koristi

— parni stroji, telegrafi itd. Može, ki so na ta način človeštvu svoje duševne in telesne moči posvetili, je zgodovina hvaležno vpisala v svoje listine, pa tudi njih najdbe in učenosti.

Kako bi se pač takih mož s spoštovanjem ne spominjali? kako bi jih ne slavili? Kako bi pač mogoče bilo, da bi pripovedi o takšnih možeh v gojenčevih sercih brez vpliva ostale?

Zgodovina je toraj izverstna učiteljica, ker nas o preteklih činih podučuje. Ona nas spodbuja k dobremu in odvrča od hudobnih nakanov, izobražuje značaj, vterjuje voljo in nas uči mnogih kreposti. Ona nas uči ljubezni do svojega bližnjega, ljubezni do domovine in njenega imetja. Ona nas uči hvaležnosti do svojih dobrotnikov, uči nas spoštovati slavne može, ter ceniti njih dejanja. Ona uči, da je le pravičnost prava podlaga sreči. Povestnica bistri um, uči previdnost in modrost, olikuje in izobražuje posameznike in cele narode. Ko bi nas zgodovina ne podučevala, tak bi bilo léhko mogoče, da bi vsak posameznik in vsako ljudstvo v vse zmote prej zabredlo, predno bi prišli do pravega; skratka, ko bi zgodovine ne bilo, omika in učenosti bi le počasi napredovali. Ona je pa tudi sodnica, ki ojstro sodi hudodelstva, se pa tudi hvaležno spominja onih, kateri so sè svojimi krepostmi (neumorno) napredovali Bogu v čast in človeštvu v korist.

(Konec prih.)

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

17.

V zadnjih pogovorih sem omenil glavne točke, kako se skerbí za telesno zdravje. Še mi ostaje mnogo, ali to ni tako poglavitno, zato pregovorim o tem poveršneje. Obleka ima namen, naše telo ogreti, ali pa tudi ohladiti. Isti namen ima pa tudi kopanje. Kopljemo se v gorki in merzli vodi, kajti na tak način si ščistimo naše telo vsakoršne nesnage. Nihče se pa ložje ne onesnaži, kakor ravno otroci. Zato jih pa kopljejo matere, in sicer navadno v topli vodi. Bolje pa bi bilo, ko bi jih tudi sem ter tje v merzli, če ravno bi bilo to otrokom neprijetno. Pa saj se mora navaditi človek dobrote in bolečine. Naj postane iz otroka še tako imeniten gospod ali gospa, moral bo prenašati vsakoršne neprijetnosti; zakaj bi ga ne navadili že v prvi mladosti na nje?

Kopanje je jako imenitno v sedanjih časih. Brez števila toplic je po svetu. Va-nje prihajajo po leti ljudje od vseh strani, ali manj zato, da se kopljejo, kot pa, ker je v navadi. Nekteri menijo, da ne morejo obstati brez toplic. To so oni bolniki iz navade, ki so nevarnejši, kakor oni s pljučnicami. Toplicam se prepisujejo mnogokrat čudne moči, kajti pomagajo zoper vsakoršne bolezni?

To je vse sad našega pomehkuženja. Naši pradedje niso hodili v

toplice, ali bili so zdravi, krepki in močni. Mi pa toliko skerbimo za zdravje, pa ga le nimamo. To je čudno, ali lahko umevno, ker ne živimo takó, kakor so živeli oni. Ni treba se zato podati v gozde, ter živeti tam pod milim nebom. Tudi tolike moči ne potrebujemo, kakor so je imeli naši pradedje. Ako so se podali v boj, so premagali le, ako so bili telesno močnejši od svojih nasprotnikov. Ali mi smo iznašli mnogo sredstev, s kterimi premagamo sovražnika brez telesne moči. Saj imamo diplomate, smodnik, kanone i. t. d. Te strašne iznajdbe so vse sad našega pomehkuženja. Le otrôk ne jemljimo nikdar v toplice. S tem jih navadimo naprej bolezní. Ako nas vidijo se zdraviti, če tudi nas nič ne boli, nas bodo kmalu posnemali, saj tako radi posnemajo naše napake.

Tudi na lase je treba paziti. Umivajmo jih z vodo in ne mažimo jih z onimi nos zbadajočimi mazili, s kterimi se posebno ženske mažejo. Ni čuda, da nališpane in z vsemi dišavami maziljene ženske imajo tako moč do moških serc. Nekateré ženske od daleč diše po vseh mazilih, ali iz ust jim smerdi čebula in česen.

Še o igrah otroških par besed. Vsakdo ve, da se otroci radi igrajo. Nekteri stariši jim prepovedujejo igre, češ otrok se z njimi raztrese in se ne uči. To ni res. Tudi pri igri študira otrok, in kteri nima veselja do igre, ga večkrat nima tudi do učenja. Saj tudi mi stari tepci radi igramo s kockami, kvartami i. t. d. Te igre nas stanejo poverh še mnogo denarja. Otroka pa nič. Mi kockamo, otroci pa kamenčkajo, matere se igrajo z malimi otroci, deklice pa s punicami. Iz tega pa tudi sledi, da odrašeni niso nič družega, kot stari ali boljše rečeno, zastareli otroci.

Ovreči moram še ono mnenje, da se ne uče radi otroci, ki se mnogo igrajo. Kaj še? Ali ni v naši moči jim igro prepovedati, kedar hočemo. Razdelimo jim pametno čas. Odločimo jim ure, v kterih naj se igrajo, in v kterih naj se učé. Dragih igrač se jim ne sme dajati, saj so jim navadne ravno tako ljube in prijetne, kot drage. Pesek, pravi Jean Paul, jim je jako priljubljena igrača.

Da morajo otroci, ki so se na kakoršen koli način vtrudili, počivati, to je jasno. S tem končam pravila o telesni odgoji. (Dalje prih.)

Dr. Jakob Zupan.

Po gazelah Hermannsthal-Zupanovih zložil je Prešern gazele svoje, natisnjene posebej k Ilirskemu Listu in v Kr. Čbelici l. 1833 Bukv. IV., v kterih se poleg narodnih staročeskíh, ruskih, nahajajo str. 71—74 naslednje „**Serbske poslovenjene**“ menda še iz peresa Zupanovega: 1. Poserci zima (Sarajevska). 2. Skerb. 3. Dekliška kletev. 4. Deklica rožici. 5. Roža sim dokler nimam moža.

L. 1832 spočne se mu sitna pravda z višo duhovščino, in vsled nje doktor Jakob hudo obolí ter omolkne v književnosti. „Illyr. Bl.“ l. 1833 prinese v št. 20 naznanilo o knjigi: *Episcopi ecclesiarum Tergestinae atque Justinopolitanae, insertis notitiis historicis de Patriarchatu Aquilejensi, Comitatu Goritiensi, aliisque provinciis adfinibus. Cura et studio Stephani Terpin, Prof., Tergesti. 1833.* pod naslovom: „**Ein wichtiger Beitrag zur Kirchengeschichte des Königreichs Illyrien**“. — Kaže se v njem, kolike pomembe je omenjena knjiga za vso Ilirijo, in posebej pové, da je verli kranjski rojak Matej Ravnikar bil 91. škof Teržaški pa 43. Koparski (Capo d' Istria, Justinopolis). L. 1834 v št. 24 pa prinese: „**Nekrolog**“, v kojem se ob kratkem opisuje umerli Goriški nadškof Walland. Oba sestavka sta podpisana s **Pr. S.**

Dr. Zupan polagoma okréva in koj prične spet svoje znanstveno preiskovanje in potovanje, kar se najbolje kaže v posebnem spisku: „**Dr. Jakov Supan**“, kteri je bil pretiskan iz „*Horvatzke, Slavonzke y Dalmatinzke Daniczke, br. 15, leta 1835*“. Pri Franyi Supanu u Zagrebu. -- Ker je spis ta jako znamenit z ozirom na Zupanovo prejšnje delovanje in poznejše namerovanje, in ker je prav lahko uméti, naj se ponatisne v prvotni besedi toda v novejši Gajejici. Glasi se:

Dr. Jakov Župan.

„Pred nekolikimi dnevi bil je u našom glavnom várošu visokovučeni slavijanski domorodac, gospon **Jakov Župan**, doktor i profesor bogoslovja u c. kr. vekšom učilišču u Ljublani. Ov velikim narodoljubjem i nenavadnum znanostjum odičeni Slovenac je, uzbudjen Slavinom pokojnoga opata Dobrovskog, vre leta 1817 u jeseni pervikrat putoval na naše horvatske otoke Cres (Cherso) i Kerk (Veglia), da glagolsko slovstvo i knjižestvo onde na mestu obilneje spoznati može. Taj isti put je ponovil u letih 1818 i 1819, da može takojer na otok Rob (Arbe) dospeti, što u letih 1817 i 1818 zbog kontumacie dopuštno bilo nije. 1820 je do Zemlina potoval, i to vse na svoje stroške, največ pešice, z vnogimi težkočami, večkrat i z pogibeljum življenja. V Zagrebu je već bil najmanje šest put, a vu občinskom u Horvatskoj, u Primorju i Slavoniji preko dvanajst putah, i vsigdi je polag mogućnosti vsakojake knjige pokupoval tak, da njegova osebna slavenska knjižnica za velikum slavenscum knjižnicum negda barona Zoisa, koja je sada z občinscum vekšega učilišča u Ljubljani zjedinjena, u celom gornjem Ilirju pervo zaisto mesto uzimlje. On negledeč na trude i troškove vse udilj nastoji z razširavanjem horvatskih i serbskih knjig, ljubav k horvatskomu narečju i slovstvu povsuda razprostraniti.

Njegova tersenja za obdelavanje i izobraženje slavenskoga jezika vu občinskom, ilirskih pako narečjih vu osebnom jesu zaisto nasledovanja vredna. Ako izdo, tak zaisto ov verlo vučeni Slovenac previdi potreboču

duhovnoga zjedinjenja vsih ilirskih Slavijanov, ali premdar vnoči možbit nemanje ovu istu potreboču spoznali su, malo se ih je vendar žalibog dosada našlo, koji bi tak pomnjivo, tak neutrudljivo vu činu k tomu velikomu poslu štogod doprinesli bili, kak gospon doktor Župan. — Znajući, da je teško razumno obdelavati ono, što človek zevsema nepozna, putuje po celom Ilirju, da vidi duhovno i telovno življenje naroda, na kojega korist dan i noć svoja mišljenja ravna. On pobira oposred prostoga puka starinske reči, izgovore, prirečja; on si zabelezuje običaje — i posluje vu razredjenju zemljospisa i krajobraza (mape), da s tim bolje utemlji svoja pisma, koja sverhu dogodovščine ilirske spravlja. Samo ako vnoči toga putnika nasledovali budu, samo onda duhovnim načinom podkopati se mogu ružne zidine, koje bratju od bratje lučiju, i koje se samo na sramotu našega stoletja jošče kano ostanak stare predsudje od koga podpirati mogu“.

Govor grofa Leona Thuna ob sklepu splošnega avstrijskega katoliškega shoda (v četertek 3. maja). Dalje.

In ko otrok vzraste v dečka ali v deklico, stariši ga vpeljujejo v kerščanski nauk, a ne le v nauk, temveč tudi v kerščansko življenje. Otrok se vdeležuje kerščansko — katoliških navad pri hiši, in ko vzraste v mladenča ali v devico, stariši tako naprej zanj skerbé, da v ti meri, v kateri svet bolj spoznava, tudi v spoznanji vere napreduje, in kolikor on bolj občuje s svetom čez meje domače hiše, tudi napreduje v kerščanskem življenji; kakor namreč raste v spoznanji sveta in razmer, toliko bolj mora rasti v kerščanskem življenji. Tako se vterdi prava misel, pravo spoznanje, ki vodi človeka gotovo in varno v življenji.

Kedar stariši nemorejo več sami svojih otrok podučevati, ampak si iščejo pomočnikov, tako jim je volivšim take perva skerb, da otroka ne zaupajo ljudem, ki sami ne mislijo po kerščansko, da še celo slutnja, da bi se tukaj ne bili zmotili, jim prizadeva veliko skerbi, in kakor mislijo, da se kaj tacega pri podučevanji poskuša, ter se hoče omajati versko prepričanje pri otroku, precej odstrane krivega. Z vsó previdnostjo skerbe stariši, da ne pride od zunaj slaba setev dvomljivosti v otroče serce, da se njegova domišljija ne omadežva, njegova nprav ne ogerdi. Tako ga varujejo dotlej, da smejo upati, da se je kerščansko prepričanje dovolj utrdilo, da zamore otrok sam odvrčati nevarnosti, ki mu žugajo. Sila malo družin pa je, ki bi same mogle izobrazevati svoje otroke zgol po domači izreji. Po večem so vse družine prisiljene, da združujejo svoje otroke zarad podučevanje z drugimi otroci, t. j. da jih v šolo pošiljajo. Potrebo šol, je potem, ko je bila po razpadu rimske deržave za dalj časa pokopana gerško-rimska civilizacija, najprej cerkev spoznala; med barbar-skimi narodi, prestopivšimi v kerščanstvo, je perva osnovala šole, in ne

le samo take, ki jih imenujemo ljudske šole, marveč tudi šole za višo omiko. Te šole so se razmnožile in razširile v tej meri, v kateri so se razvile družinske ali socialne zadeve, in sčasoma so se kristijanje sami zedinili, da so ustanovile šole po svoji potrebi, in jih prepustili cerkvenemu vodstvu. Podlaga ljudski šoli je postala farna šola. Tako so se kerščanske ljudske šole razvijale dan za dnevom do današnjih dni pod cerkvenim vodstvom.

In kakor stariši postopajo doma, ko otroke izrežajo, isto pot je tudi hodila šola z otroci, kateri so ji bili izročeni. Kakor hišni oče doma čuje nad odgojo, isto vodi in nadzoruje, tako je v šoli župnik duševni oče vsi družini. V šoli so podučevali, a ne le samo podučevali, šola je bila tudi del kerščanskega življenja, in le s tem je delala na to, da se je kerščanska mišljenje pri ljudstvih ohranilo, utrdilo in razvilo.

Tako ni bilo samo pri nas katolikih. Tudi tačas, ko je po velikem krivoverstvu odpadlo mnogo ljudi od cerkve, je ustanovila vsaka verska ločina svojo lastno šolo. Že v naravi človeški tiči spoznanje, da mora šola gojiti versko prepričanje. Še le najnovejši čas nam kaže šole, ki stoje na drugačnih tleh, namreč brezverske šole, in sicer se prikaže brezverska šola med omikanim svetom v razni obliki. Tako nahajamo v severni Ameriki šole, ustanovljene tako, da se podučuje v njih samo v svetnih (weltlich) predmetih. Tako je nastala brezverska šola po deželah, kjer civilizacija ne postopa po naravnem potu, po katerem bi se podedovana domača omika razvijala, ampak tam, kjer se pogumni ljudje lotijo orjaškega dela, da od danes na jutro napravijo civilizirano državo. Po teh deželah, kjer je malo prebivalcev, pa še ti razkoljeni v brezštevne verske ločine, ni kazalo državnih oblasti, katera je pri tem prenašanem razvoju tudi šol potrebovalo drugače, nego, da ustanovi šole, občne otrokom raznih verskih ločin, volili so za to najkrajšo pot ter izrekli, da ima državna šola um razvijati in podučevati otroke v svetnih rečeh. Kar se podučevanja v veri tiče, naj se vsak obrača na svojega dušnega pastirja.

Katoliška cerkev je pa precej obsodila tako postopanje. Sklicujem se na sklep škofovske sinode, katero so imeli l. 1873, v državi Ohio in kjer je bilo stavljeno vprašanje, ali se smejo spuščati katoliški stariši, ki svoje otroke pošiljajo v brezverske šole, k svetimi zakramenti? in v tem oziru je sinoda tako-le razsodila: „Sveti prestol in ordinariat sta zanimala to vprašanje, tisti stariši, ki svoje otroke pošiljajo v nekatoliške šole, se sami ne smejo pripuščati k svetim zakramentom“.

Izjema od te prepovedi se je dovolila le takrat, ako ni nemogoče, ustanoviti katoliško šolo in tudi takrat le, ako župnik privoli, ki pa sme v to privoliti, derže se nekaterih posebnih škofovih ukazov.

Ta američanski sistem je bil v nekaki meri tudi zašel na Angleško. Tamkaj niso šole po deželi sistematično razdeljene po vsi deželi, obert se

gromadi in kopiči po nekaterih mestih tako, da so po takih krajih, hoté odverniti vzrast popolnoma zanemarjene mladine, osnovali deržavne šole, v katerih bi imeli po ameriškanski otroci raznih verskih ločin samo v svetnih predmetih podučevani biti. Na Angleškem je hotela neka stranka ta sistem sprejeti za občni šolski sistem; a to ni ugajalo angleškemu duhu za resnico in prostost, in preteklega leta so imeli prav zanimive razprave o tej stvari. V poročilih o tem so se začeli glasovi anglikanov, ki so se izrazili z vso odločnostjo tako-le: „Nismo katoliki, nasprotniki smo katoliški cerkvi, a poprej bomo pošiljali svoje otroke v katoliško šolo, kakor v tako, ki noče vedeti ničesa od vere“. In stvari na Angleškem so se razvile tako, da je poleg takih šol neomejena prostost za napravo verskih šol, in angleški katoliki so se zbrali in si prizadevajo s prečudno delavnostjo in požertvalnostjo na to, da snujejo povsod šole, dosti velike, da sprejmo vse katoliške otroke. Angleška postavodaja pa je bila zadost pravedna in pravična, da je skerbela zdatno za to, da se ne sme v brezverskih soseskinih šolah zgoditi nič kaj tacega, kar bi spodkopavalo kerščansko prepričanje, in da se nobeden oče ali jerob o kakorkolšnih okolistavah ne sme siliti, da bi pošiljal svoje otroke ali varovance v šolo, ki ni njegovega veroizpovedanja. Kakor se kaže, bodo na ta način po tekmovalni verske šole preobladale popolnoma brezversko šolstvo.

(Dalje prih.)

Dopisi in novice.

— *Iz Celjske okolice.* Tukajšno uradno konferenco smo imeli 1. in 2. avgusta v Celji. Po navadnih, izvršenih posameznostih pride poročilo nadzornikovo, katero je delil v dva dela.

K prvemu spada priobčenje ukazov in postav; izmed priobčenih sem jih naštel 26, bom le nekaterih opomnil.

Kerščanski nauk se ima z začetkom bodočega šolskega leta v vsakej skupini po dve uri na teden podučevati. Pomniti pa si je — razlaga predsednik — da se ima ta ura kot »plus« k dosedanjim uram smatrati. (Ne da bi se morda ta ura vzela kakemu drugemu predmetu.)

Izišla so nova — nemška berila v 8. oddelkih. Ta berila se bodo morala v slovenske šole vpeljati; — ali se imajo ali ne, to nij vprašanja, ampak le v tem naj je posvetovanje; kateri oddelek se bode v tej ali onej šoli, v tem ali onem razredu vpeljal — pravi nadzornik. Ta nemška berila se bodo (tudi slovenskim šolam poslala gratis (als Armenbücher). — Pa res — na nekaterih šolah, se ve da na slovenskih, smo že dobili ta nemška berila.

Neke nemške bukve »Lehrerbild« se priporočajo.

Lapajnetove knjige se ne smejo rabiti — niti učenci niti učitelji jih ne smejo —, ta prepoved se v novi pojstri; le Kronen — Lapajnetove »Pripovedi Štajerske« so dopuščene kot dopolnilo k berilu.

V slovenskih šolah se ne smejo nobene druge pesmi učiti, niti peti, kakor edino tiste, ki so v dotičnih berilih — pač se sme nemški peti —. Na več razrednej šoli v višem razredu naj se poje nemški (nasvetuje nadzornik g. Končnik).

Ako učitelj kam kompetira, mora od zdaj zanaprej navesti: kerstno in rodovinsko ime, rojstveno — deželo, rostveni kraj in dan; spričevalo sposobnosti, čas, kraj in kakovost dosedanjega službovanja. Sedanjega službovanja kraj in kakovost, kakor tudi plačilo, katero sedaj dobiva.

Treba je gojiti cerkveno godbo in cerkveno petje.

Za letošnje učiteljske konference se je odločilo, da učitelji dobé »diäte« samo za en dan, če konferenca tudi več dni traja. (Pri nas je trajala dva dni — tri obravnave dnevnega reda pa so se še izpuštile —.) Predsednik je opozoril, ako bi se kdo derznil pred koncem konference oditi — če tudi še le drugi dan —, tak izgubi povračilo še za prvi dan. — Drugih ukazov ne omenjam —.

Nadzornik prehaja k raznim opazkam, iz nadzornovalnega stališča. V občé izreka svojo zadovoljnost gledé vspehov na teh šolah.

Vendar pa pravi, da se posamezni predmetje obravnavajo poveršno ali celo po mačehovsko. Tako zgodovina, geometrija, fizika in kemija — tudi te lovadba se premalo goji. — »No, to so ravno predmetje, za koje so prepo-vedane vse slovenske knjige, kolikor jih imamo iz teh strok. To je toraj »sad — če se tava po temi, če se v slovenskej šoli tradira v nemščini; ali »pa če se iz nemških knjig sprot prestavlja — in še to, vedi Bog' kako!« Prav milostljiva je sodba, če se reče, da v naših krajih naj menj polovica učiteljev ne zna pravilno slovenščine govoriti niti pravilno pisati. — Vendar pa bi imeli ti učitelji v domačem jeziku učiti pravilno besedo in pravilno pisavo. — Kdor sam nima, tudi dati ne more. — Pa od kod tudi jemati? kje in kako se pa pripravniki uče slovenščine? Za ta predmet tudi nihče ne vpraša. — Pri kateri konferenci se je še kdo grajal, da premalo gleda na materni jezik? kdor ga popolnoma izpusti, postane — — »znabiti nekaj več«. — Če dotični učitelj ali učiteljica zna slovenski ali ne, je vse jedno, da še bolje, če je ne zna, ker se na one bolj ozirajo, ki slovenščine ali ne znajo, ali je znati nočejo — pri kompetencah se to vidi. — V naših krajih se posebno pogosto jemljejo učiteljce na slovenske šole, ki ne znajo slovenski nič — prav nič, tako n. pr. v Teharjih, v Št. Jurji i. t. d., kakor so mi zadnjič pravili ondošnji kolege — in vendar one uče slovensko deco. Tako je pri nas!

Ker se mi je dopis močno narasel, naj za danes končam. —

— (*Letna skupščina učiteljev kranjskega okraja.*) Konec. Poročilu gosp. nadzornikovemu sledili so zdaj po dnevnem redu razgovori o raznih tvarinah. O vsakem naj le kaj malega omenim.

a. Gospod J. Pezdíč govoril je (slovenski) »o nadaljevalnem izobraževanju učitelja«. Omenil je, da če se je učitelj še tako dobro izšolal, vseh potrebnih ukov si vender le še ni s tem pridobil; toraj si mora prizadevati z daljnim učenjem za vedno večjo popolnost. Djal je, da za to skerbijo tudi višje šolske oblasti s tem, ker se učitelji morajo podvreči strogim izpitom. Kot pripomočke daljnega izobraženja povdarjal je seosebno: vestno pripravljanje na posamesne uke, in sicer se mora ozirati pri tem učitelj na tvarino in metodo; marljivo branje knjig pedagoškega in didaktičnega obsega, iz katerih naj si celo izpisuje v posebne knjižice to, kar spozna da je za djanjske uke naj bolj porabljivo, dobro in koristno. Priporočal je dalje pogostne vdeležbe pri učiteljskih shodih; občenje z dobrimi in skušenimi učitelji — sosedi; obiskovanje ptujih šol i. t. d.

b. O točki: »Je li dobro, da učitelj otroke tudi zunaj šole nadzoruje?« poročal je (slovenski) gosp. A. Cirman. Pričel je s priličnim farizejskim vprašanjem do Kristusa: »Se sme li v saboto ozdravljati?« in kot

dosledek razvil je, da učitelju mora biti na tem, da otroci tudi zunaj šole z lepo obnašo kažejo, kaj se v šoli koristnega učijo. Kot pomočke k lepi obnaši otrok zunaj šole navedel je med drugim: Učitelj naj rad občuje s stariši svojih učencev in naj živi v prijaznosti z njimi; naj stariše opozoruje na pomankljivosti njihovih otrok, kjer to za potrebno vidi in spozna; naj vzajemno s krajnim čast. gosp. duhovnikom deluje na to, da se slabi izgledi, ako jih je kaj, odpravijo; naj pazi na obnašo otrok pri prihodu v šolo in zopet pri odhodu. Navedel je kod izgled č. č. g. g. šolske brate na Francoskem, kako oni natančno pazijo na red in lepo obnašo otrok zunaj šole i. t. d. Vzel je gosp. govornik v misel tudi otroško pozdravljanje, in nekaj omenil, s čimur se pa marsikdo zmed nas ni strinjal. Debate o tej zadevi vdeležil se je naj bolj gosp. Petrič, pa tudi gosp. nadzornik sam, kateri posledni je djal in priporočal, da naj to otroško pozdravljanje namreč ostane pri tem, kakor je v raznih krajih navadno.

Točko c. »Podučevanje v petji v ljudski šoli« reševal je (slovenski) gosp. A. Kmet. Omenil je, da je bilo petje priljubljeno že nekdanjim narodom, in navedel v dokaz več izgledov iz stare dóbe. Vprašanju: zakaj naj se póje? odgovoril je s tem: da se pri mladini vname ljubezen dó te lepe umetnosti, ki požlahtuje in oblažuje čútja, ter ima na otroke in sploh na človeško družbo veseli, pa tudi otožni vpliv. Za petje priporočal je posebno: 1. ljudske pesmi, 2. narodne pesmi, katerih je sicer malo, vendar pa nismo brez njih, in 3. cerkvene pesmi. Pri zadnjem odstavku povdarjal je g. govornik posebno vneto to, da naj bi učitelji imeli ozir na vpeljavo splošnega cerkvenega petja, ker imajo mnogokrat z gizdavimi in oholimi pevkami in pevci strašanske križe, in bi s tem lahko prišli v okom vsakemu nagajanju in kujanju. Priporočal je dalje, naj bi petje včasih služilo za molitev pred šolo in po šoli, konečno pa se je pri vprašanji: koliko in kdaj naj se poje? sklical na učni načert.

d. »O jezиковem podučevanju v spodnjih razredih ljudske šole« imel je poročati gosp. P. Cebin. Ako povem, da je imel ta v šolskih vedah jako znajden in izobražen gospod svoje dni večkrat častno nalogo, sestavljati in izdelovati rajnemu preč. gosp. kanoniku in škofijskemu šolskemu nadzorniku J. Zavašnik-u celo vprašanja in odgovore za preskušnje učiteljskih kandidatov, se že iz tega lahko posname, da je njegovi referat segel nalogi do jedra. Ker je bil pa v svojem spisu (slovenskem) po lastnih mislih preobširen, in se je bal preveč utruditi nazoče, je posnel toraj le glavne točke, ter osobito priporočal: naj bi bile učne knjige spisane po vsej moči praktično; — naj bi se uki tudi praktično, t. j. mladini umevno predavali; zlasti pa naj bi učitelji opazovali vse pomankljivosti jezikoslovnih učnih knjig, naj bi o tem temeljito govorili pri konferencah, ter s tem delovali za zboljšanje šolskih bukev. —

e. Točko: »Novi šoli se večkrat očituje, da ne stori toliko, kolikor stara šola«, je J. Levičnik osvetil slovenski v peterih odstavkih, in ves ta govor ima »Tovariš« na razpolaganje, ako ga priobčiti hoče. *)

f. Zadnjo točko razgovorov: »Izobraženje čuvstva za lepoto«, obravnaval je zopet gosp. P. Cebin (nemški). Spoznali smo iz gosp. govornikove obravnave, katero je sam imenoval »Lesefrüchte«, ker je v njo vpletel mnogo klasičnih citatov, da je tudi o lepoznanstvu že mnogo bral, in da kratkomalo ni ptujec v tej stroki. Dejal je spričetka, da izobraženje čuvstev za lepoto mora se gojiti zgodaj, že koj pri nježni mladini, in nam kot dokaz imenoval mnogo slavnih mož, ki so se že kot otroci pričeli uriti v lepih vedah. Kot dva glavna vira za zbujenje čuvstev za lepoto navedel je:

*) Pride na versto. Spis tak se ne stara. Vr.

1. Veroznanstvo, ki nam v vsem svojem bistvu kaže in ponuja sprepeze uzore za to, in

2. Katoliško cerkev, katera je prava umetalna šola (Kunstschule) oziroma svojih stavb, notranje oprave, godbe in petja, in s katerim vsem deluje na požlahnenje človeških čvustev. Zlasti gojenju petja govoril je gosp. Cebin vnete besede, navedel sedmero važnih uzrokov za to, priporočal, naj se poje v šoli vsaki dan, stavljaj pa tudi predlog, naj bi se o prihodnji konferenci k sklepu zapel še kak kratek uzorni zbor (Chor). Zbrani g. g. učitelji so to dobro misel enoglasno poterdili, in gosp. L. Sadar stavil je nasvet, naj gosp. Cebin kot znajdeni strokovnjak blagovoli sprejeti nalogo, da bo za prihodnjo konferenco porazumel se z odličnimi g. g. pevci, in vse potrebno za to vravnal. Veselili se bomo zarad tega že zanaprej prihodnje skupščine, in to tem bolj, ker smo dobili to leto v naš okraj nekaj posebno dobrih pevskih moči, akoravno že tudi poprej nismo bili brez njih.

(Pisavec pričujočega poročila pa se prederzne, spregovoriti k temu javno še pár besed, akoravno se stavlja s tem v nevarnost, da bi se od katere strani zopet s perstom ne pokazalo nanj, ter dejalo: evo ga nepoboljšljivega klerikalca! Ker je namreč naš slavni rajni pesnik preč. gosp. Bl. Potočnik pel med drugim v svoji Zvonikarjevi pesmi, da »prazno je delo brez žegna z nebes«, bi gotovo toraj nam ljudskim učiteljem v očeh vsih skerbnih starišev in pred vsem resnično omikanim svetom služilo le v čast, ako bi se pred zborovanjem snidili tudi k vskupni božji službi. Pri tacih prilikah bi zamogli med drugim g. g. učitelji lepo pokazati tudi svoje pevske [in tudi muzikalne] zmožnosti, katere imajo eni v resnici izvrstne. Oskerbovanje cerkvene godbe in petja se bo tako kot tako o kratkem času jelo zopet ponujati učiteljem. Okrožnica slav. c. kr. okr. šolskega sveta Kranjskega dné 15. junija t. l. št. 342 nam je namreč željo visocega c. k. ministerstva za uk in bogočastje že naznanila, naj bi se v prihodnje zopet kaj bolj zanimali in vgreli za te lepi umetnosti, kateri učiteljem niste nikakor kratili njihove časti. To omenil sem mimogrede. Misel naj ostane zapisana, ako se potem že vresniči, ali pa ne.)

Zdaj je sledilo po dnevnem redu: »Poročilo bukvarničnega odseka in nova volitve«. Pred vsem naj povem, da nam je letošnji odbor (g. g. Pezdíč predsednik, Cebin, podpredsednik, Gross, Traven in Kmet Vinko) jako vstregel s tem, da je dal »zaznamek knjig učiteljske knjižnice za šolski okraj kranjski« litografirati, in je pred pričetkom zborovanja g. pervosednik vsakemu učitelju en iztis izročil. Zdaj bo vsaj vsakdo lahko vedel, s čim mu more knjižnica postreči in naj č. č. g. g. sobratje ne zabijo, vložiti tega zaznamka povsod med šolski inventar. Gosp. pervosednik je poročal, da je od slavnega c. kr. okr. šols. sveta za potrebšine knjižnice prejel 40 gl., za kateri denar se je nekaj novih knjig nakupilo, nekatere pa se dale vezati. Z letos kupljenimi in na dar prejetimi knjigami — njih 19, katere je gosp. pervosednik po naslovih imenoval — šteje zdaj knjižnica 153 zvezkov, in sicer mnogo med tem prav izvrstnih knjig. Ker se je iz vsega poročila sprevidilo, da se je nahajala knjižnica letos res v prav dobrih in skerbnih rokah, nasvetovala sta g. g. Levičnik in Petrič, naj se odsek ne spreminja, ampak za prihodnje leto kar brez volitve *in statu quo* ostane, kar se je z večino glasov tudi sprejelo. K sklepu je gosp. nadzornik navzoče g. g. učitelje še opomnil, naj se knjižnice tudi marljivo v duševni prid poslužujejo, in gosp. pervosednik (bukvar.) Pezdíč je konstatiral, da se to tudi djanjsko godí. —

V stalni odbor za prihodnje leto bili so enoglasno voljeni: g. g. Bezljaj, Japel, Jeglič, Lahajner in Letnar. —

Ker se za zadnjo točko: »Nasveti« ni bil oglasil govornik, je gosp. nadzornik sklenil zborovanje. Spregovoril je konečno še kratke besede o težavnem stanu učiteljstva, spodbujal nas s toplo besedo, naj delujemo z ljubeznijo in marljivostjo, kar človeku nekako polahkuje nošnjo težavnega jarma. Zadnje besede gosp. nadzornikove pa so bile slavoklic na Njihovo Veličanstvo presvitlega vladarja in cesarja Franca Jožefa I., kateremu smo navzoči odzvali in ga ponovili z gromovitim »živio!«

Namest nasveta pri zborovanju naj se zdaj še moja malenkost oglasi z javno kratko prošnjo do slavnih višjih šolskih oblastnij. Sicer me ni nihče za to pooblastil, mislim pa vender, da smem reči, da govorim v imenu večine kranjskih, in berž kot ne, tudi drugih deželá učiteljev. Kakor je znano, so v poslednjem času že pri večjih konferencah naše dežele navzoči g. g. učitelji svojo potnino (diäto) prejeli prec izplačano. Ako je to v posamesnih krajih mogoče, naj bi se v prihodnje blagovolilo zgoditi povsod. Veleoslavnim c. kr. okr. šolskim svetom bi bilo s tem mnogo pisarenja prihranjenega, učiteljem pa menim, da bi bilo tudi do malega, ali od kraja vsem prav na moč vstreženo. Vojaki n. pr. vlečejo svojo plačo na vsakih pet dni, in vendar jih proti koncu stiska že tolíki »mankovéc«, da so zadnji dan kerstili na ime »Sapprammentstag«. Tudi učitelji imamo zlasti proti koncu mesca mnogokrat dneve, da že vsega primanjkuje, in če pade na taki čas še učiteljska konferenca, za katere obiskanje nekateri potrebujejo dva dni časa, in ker se brez denarja popotvati ne more, je očitvidno, da bi se jim jako prileglo, ako bi po skončanem zborovanju potegnili koj tudi potnino. Marsikakega učitelja stiska toliko pomankanje, da si med svoje tovariše, kakor bi tudi rad, še celo obedovat iti ne upa. Ako bi dobil koj potnine, bi si vsaj lahko privoščil v krogu svojih sobratov zmeren obed, pri katerem bi se zopet enkrat en malo sveselil. Naj se mi ta odkritosèrna prošnja na višjem mestu ne šteje v hudo, ker ne izvira iz slabe volje. —

Ker sem ravno pri reči, t. j. ker govorim slučajno o obedu, naj povem v resnici z veselím sèrcem, da smo letos v Kranji v prijateljski zlogi vdeležili se vskupnega obeda. Izvzemši malo število g. g. sobratov, kateri so po opravljenih in vsled privatnih zadev morali hiteti domu, združeni smo bili vsi v veselem tovarístvu. Prijazni razgovori, pa tudi izverstno-vbrano petje sladilo nam je jako okusno priredjeni obed. Po pravici rečem, da malokdaj sem se še vdeležil kake konference tako zadovoljen in oveseljen, kot tabart; enaka čútja so navdajale, kakor je bilo čútiti in viditi, tudi ostale g. g. sobrate, in nikakor se nismo mogli ločiti. To da »pod solncem vse mine«, in tako potekle so bile tudi nam le prehitro vesele, res zlate ure. Prijazno posegli smo si konečno s prijatli v roke in napotili se proti vsem štirim vetrovom. Bog z nami vsemi, dokler nas srečni čas zopet veselih ne združi! — J. L. Železnogórski.

— *Okrajna učiteljska konferenca za okolico ljubljansko.* Konec. Dalje pravi, da ni le na to se ozirati, ampak tudi poslušati druge pedagoge, kako o tej stvari mislijo. Znano je, da je večina zoper predpise, kateri so se gotovo že preživeli, kar se lahko vidi v knjigi »Schule des Taktschreibens« od Otto Walbe in »Kurzgefasste Anleitung zur Ertheilung eines methodischen Schreibunterrichtes od H. Hoffmanna«. Ker je gosp. poročevalec pa tudi pedagoga C. Kehr-a imenoval, naj mu pa pove, kako ta slavni pedagog v svojej knjigi: Die Praxis der Volksschule str. 260 šte. 5 o tej stvari piše. Bere: »In früherer Zeit wurde im Schreibunterrichte ein Verfahren gehandhabt, das kaum den Namen einer Methode verdient.« i. t. d. — Po vsem končno predlaga: »Da se imenovani namen kolikor, toliko doseže, naj se taki predpisi se-

stavijo le za učiteljevo roko, po katerih bi se imeli ravnati«. — G. poročevalec odgovarja g. Govekarju naslanjaje se na to, kar je že povedal. — G. Bozja podpira predlog g. Punčaha, ter meni, da bi taki predpisi za enorazrednice dobro došli. — G. Kuhar pravi, da ima g. poročevalec svoj »prav«, pa tudi g. Govekar, tedaj oba. Vendar meni, da je pa posebnega premisleka vredno to, kar je g. Govekar glede materialne strani omenil. Taki predpisi pridejo dragi, denarja pa povsodi primanjkuje. — Ko se je potem o obeh predlogih glasovalo, bil je predlog g. Govekarja z večino glasov sprejet. — V odbor, kateri ima potrebno snov sestaviti, ter vladi predložiti, bili so voljeni: g. g. Govekar, Levce, Levstek, Papler, Punčah, Režek in Žibert. —

O 6. točki »Prirodopisje v 1. in 2. razrednih ljudskih šolah« poročal je temeljito g. Remic, ter končno stavil predlog: »Učiteljska skupščina naj prosi sl. vlado, da nam skoraj boljših po novih učnih načertih sestavljenih knjig preskerbeti, deloma predelati blagovoli«. Sprejeto.

7. »O telovadbi potem dejansko« poročal je gosp. Praprotnik. Po njegovem mnenji naj se v eno- in dvarazrednih šolah iz te stroke proste in redne vaje jemljejo, ter končno praktično pokaže nekoliko začetnih prostih in drugih vaj. — G. Remic meni, da naj telovadi vsaki učenec, toda po zimi pa naj telovadba izostane, ker imajo otroci večidel težavno obutev. — G. poročevalec mu vgovarja, ter meni, da ravno po zimi je treba telovaditi, ker so otroci bolj spočiti, kakor po leti, ker jim paša in druga opravila veliko prizadevajo. — Gosp. predsednik pravi, da to, kar je g. poročevalec gledé razdelitve učilne snovi na posamezne razrede in oddelke omenil tako odpade, ker je vse to v učilnih načertih natančno zaznamovano. —

8. Samostalni predlogi. G. Bozja predlaga gledé cerkvenega petja in godbe o dopisu vis. c. k. dežel. š. sv. dné 8. julija št. 998. Stvar prideržal si je g. predsednik v daljno obravnavo. —

9. Poročilo prvomestnika bukvarničnega odseka bilo je nemško. Po predlogu g. predsednika pregledata račune g. g. Kogej in Pokorn. — G. Borštnik predlaga, da naj se učiteljska bukvarna nazaj v Ljubljano prestavi. Enoglasno sprejeto z nekim dostavkom. V bukvarnično komisijo se volijo ustmeno g. Cvek, Kerbec, Kuhar in Praprotnik. V stalni odbor za učiteljsko konferenco za prihodnje leto pa so bili voljeni: g. g. Borštnik, Govekar, Kerbec in Levstek.

G. predsednik sklene potem zborovanje s primernim in jako podbudnim govorom in trikratnim klicanjem na presvitlega cesarja. — Potem, kakor vsako leto skupni obed, kjer se je zelo navdušeno napivalo na zdravje verlega in vsim g. učiteljem zelo priljubljenega g. predsednika in c. kr. nadzornika. — Na svidenje!

— *Iz seje c. k. dežel. šl. sveta dné 26. julija 1877.* Učni čertež in zapisnik poučnih knjig za l. 1877. ki ga je poslalo ravnateljstvo v Kočevji, se je odobrilo. Poročilo c. k. deželnega nadzornika za humanistične predmete na srednjih šolah o nadzorovanji državne gimnazije v Kočevji se je vzelo na znanje in predložilo ministerstvu. — Prošnje za dvoje filologičnih služeb in jedne za učitelja risanja na državni gimnaziji v Kočevji so bile predložene slavnemu ministerstvu z dotičnimi nasveti. — Učitelj na realki se imenuje sè stalnim, z naslovom profesor. — Prošnja ravnateljstva tukajšne višje državne realke za dovoljenje vzporednih razredov za l. 1877/78 se je predložila slavnemu ministerstvu za uk in bogočastje. — Prošnja ljudskega učitelja za oproščenje zrelostnega izpita se je zaverгла, prošnja davkarskega praktikanta za napravo mature se je

sprejela; prošnji dveh realcev za dovoljenje skušnjo ponavljati iz dveh predmetov ste bili predloženi slav. ministerstvu. — Imenovanje Fr. Govekarja za stalnega nadučenika na Studencu se je poterdilo, in dobil je dekret. — Dva-razredna ljudska šola v Metliki se s tem, da se privzame še jednorazredna dekliška šola, razširi na stirirazredno in četerti učitelj bode imel 450 gl. — Pritožbe, prošnje za prizanašanje pri šolskih zamudah, prošnje za nagrade in pripomoč so se razreševale.

— (*Iz seje dež. odbora 18. avgusta.*) Predlogom dotičnih krajin in okrajnih šolskih svetov je deželni odbor pritrdil, da se v učiteljskih službah definitivno potrdijo učitelji: Matija Petrič v Strugah, France Koler v Štalcarjih, in France Peruci na Vačah, in da se ljudska šola v Starem Logu provizorno razširi na 2 razreda, za 2. šolski razred pa začasno učiteljica v službo vzame.

— (*Nova razdelitev všolanih krajev v Ljubljani.*) Ker so pričujoče šolsko leto hiše v Ljubljani dobile nove številke, razdeljujejo se s početkom prihodnjega šolskega leta tudi na novo šolski okraji. Krajni šolski svet je tedaj z dovoljenjem c. k. okrajnega šolskega sveta vkrenil tako-le: 1. v II. petrazredno deško šolo na Cozovi cesti je všolan: a) II. oddelek (Šent-Jakobski del); b) III. oddelek (dvorni del) in c) predkraji Hradeckijeva in Kurja vas; — 2. v mestno dekliško šolo na Šent-Jakobskem tergu je všolan: a) II. oddelek (Šent-Jakobski del); b) Krakovo in Ternovo in c) predkraji: Hradeckijeva in Kurja vas; 3. v I. petrazredno ljudsko šolo: a) I. oddelek (šolski del); b) IV. oddelek (kolodvorski del); — 4. v nunsko dekliško šolo je všolan: I. oddelek (šolski del); b) III. oddelek (dvorni del) izvemši Krakovo in Ternovo, in c) IV. oddelek (kolodvorni del). — V šolo za silo na Mahu je všolan V. okraj namreč predkraji: Havptmanca, Ilovca, Karolinina zemlja in Črna vas. — Po tej razdelitvi se bodo tudi šolski otroci v šolo vpisovali; le ko bi ena ali druga teh šol imela biti prenapolnjena se bode pozneje kaj preuredilo. Ko bi stariši med šolskim letom stanovanje spremenili, in se preselili v kak drug šolski okraj, tako ostane otrok do konca leta v tisti šoli, v katero je bil sprejet ob začetku leta. — Šolsko vodstvo mestnih šol se bode strogo ravnalo po teh pravilih.

— *Metelkova darila* po 42 gl. se razpisujejo do 24. septembra. Prošnje potem c. k. okrajnih šolskih svetov do c. k. deželnega šolskega sveta v Ljubljani.

— *Šolska letina.* Razredba učencev in učenk na čveterorazredni ljudski šoli c. k. rudnika v Idriji 1877. našteva najprej učence, potem učenke obojne 4razredne ljudske šole. Učencev je bilo 327, a učenk 219. V dekliško obertnijsko šolo je hodilo 36 deklic, dečki so hodili v nadaljevalno obertnijsko šolo. — Nasteti so tudi pohvaljeni v sadjereji in v godbi. Imena so pisana slovenski, a naznanila nemško-slovenski. Prihodnje šolsko leto se začinja 17. septembra.

— „*Vdovsko učiteljsko društvo*“, »Slovensko učiteljsko društvo« in »Narodna šola« ima svoj občni zbor v četrtek 27. t. m. pri Virantu h. št. 139. — Ob 8. je sv. maša v mestni farni cerkvi pri sv. Jakobu in ob 9. zboruje najprej vdovsko društvo in potem drugi društvi. Program navadni pri občnih zborih. — Pri slovenskem učiteljskem društvu se bode tudi razgovarjalo: o šolskih knjigah na slovenskih ljudskih šolah, o pomočnih knjigah in o petji in godbi po selskih šolah. — Pridite, pridite, tovariši k zborovanji!

R a č u n

o dohodkih in troških vdovskega učiteljskega društva, njih vdov in sirot
na Kranjskem od 1. septembra 1876 do konca avgusta 1877.

Opr. štev.	Posamezno	Gotovina		Obligacije	
		gl.	kr.	gl.	kr.
	Prihodki:				
1	Od 1. septembra 1876 gotovine . .	251	92 $\frac{1}{2}$		
2	Letnina in vstopnina družtvenikov:				
	I. četertletje . 54 gld. — kr.)				
	II. » . 184 » 36 »)	379	61		
	III. » . 112 » — »)				
	IV. » . 29 » 25 »)				
3	Obresti od izposojenega kapitala . .	12	40		
4	Obresti od obligacij in sicer:				
	I. četertletje . 66 gld. 20 kr.)				
	II. » . 607 » 95 »)	1405	—		
	III. » . 98 » 20 »)				
	IV. » . 632 » 65 »)				
5	Agio za prodano srebro 50 gl. po 4 ^o / _o	2	—		
6	Nakupljene obligacije	—	—	1200	—
	Skupaj .	2050	93 $\frac{1}{2}$		
	Troški:				
7	Vdovam in sirotam:				
	I. četertletje . 226 gld. 75 kr.)				
	II. » . 230 » 37 »)	930	12		
	III. » . 236 » 50 »)				
	IV. » . 236 » 50 »)				
8	Doplačevanje na obligacijo B. S. . .	30	—		
9	Za nakupovanje obligacij	753	30		
10	Razni troški	2	—		
	Skupaj .	1715	42		
	Premoženje:				
11	Hranilnične bukvice št. 59536 k.l. 1876	783	72		
12	V obligacijah pr. l.	—	—	33350	—
13	Prirastek leta 1876/7 točka 6 . . .	—	—	1200	—
14	Gotovine v kasi v bankovcih	335	51 $\frac{1}{2}$		
15	V srebru	50	40		
16	Dolžno pismo	124	—		
	Skupaj .	1293	63 $\frac{1}{2}$	34550	—
V Ljubljani, 31. avgusta 1877.					
Dr. Anton Jarc,			Matej Močnik,		
poryosednik.			blagajnik in tajnik.		

— *Letno sporočilo javne štirirazredne* namešane ljudske šole v Kranji 1877 ima prav popularen in poučljiv s podobami razjasnjen sestavek »o oblikoslovji in risanji v vsakdanjem življenju«. V letnih sporočilih so taki sestavki prav na svojem mestu, ker se tako razširjujejo med ljudstvo, ki se more podučiti le na podlagi materinega jezika. G. Bezljaj nam je pokazal, da to, kar razume, more tudi umljivo in razložno povedati. Vivat sequens. — Poročilo nasteva učiteljstvo, potem pregledno število učencev in učenk, katerih je bilo v IV. razredih ob začetku 394, a na koncu leta 361; potem ima šolsko kroniko, našteva število knjig (160) v šolski knjižnici. Med šolskimi dobrotniki se naštevata g. g.: Valentin Bleiweis in Fr. Dolenz. — Učenci so vversteni po zasluženji; II., III. in IV. razred imajo oddelke, kar šolski napredek toliko pospešuje, kakor, da bi potniku klado na nogi navezal. — Rokotvorskó šolo je obiskovalo 116 učenk. —

— *Letno sporočilo čveterorazredne deške* ljudske šole v Škofji Loki 1877 našteva mestnega kaplana, g. Andreja Ramovša kot pomočnega učitelja in kateheta, in še tri druge svetne učitelje. Število učencev je bilo vseh skupaj 243 v 4 razredih. Učenci so vversteni po zasluženji. Poročilo je kakor Kranjsko čisto slovensko.

✠ **V Ljubljani** je umerla gospa Ljudmila Linhart roj. Klemenčič, bivša učiteljica na c. k. ženski vadnici v 27. letu svoje starosti na veliko žalost svoji rodbini. Pogreb 19. p. m. je bil sijajen in stanu ranjke primeren. N. v m. p.!

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Irazredni dekliški šoli v Metliki učiteljična služba, l. p. 500 gl. in prosto stanovanje. — Prošnje do 15. septembra krajnemu šolskemu svetu v Metliki.

Na 4razredni ljudski šoli v Metliki učiteljska služba, l. p. 450 gl. Prošnje do 15. septembra krajnemu šolskemu svetu v Metliki. (Oboje v Černomelj. šolskem okraji.)

V Litijskem šolskem okraji se razpisuje: 1) na novi dvorazredni ljudski šoli v Litiji: a) nadučiteljska služba, l. p. 500 gl., opravilne doklade 50 gl. na leto in prosto stanovanje. b) Druga služba za učitelja ali učiteljico l. p. 500 gl. in prosto stanovanje.

2) Na trirazredni ljudski šoli v Šent-Vidu pri Zatičini: a) druga učiteljska služba, l. p. 450 gl.; b) tretja učiteljska, eventualno učiteljična služba, l. p. 400 gl.;

3) Na trirazredni ljudski šoli v Zagorji (pri Savi) 3. učiteljska, eventualno učiteljična služba, l. p. 400 gl. in prosto stanovanje. Prošnje v 6 tednih pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

C. k. okrajni šolski svet v Litiji dné 10. avgusta 1877.

V Radovljiškem šolskem okraji se razpisuje:

1. Učiteljska služba v Gorjah l. p. 450 gl. in prosto stanovanje.
2. Učiteljska služba v Zaspem, l. p. 450 gl. in prosto stanovanje.
3. Učit. služba v Srednji vasi v Bohinju, l. p. 400 gl. in 20 gl. pribojska, ki pa je leto in dan preklicljiv in prosto stanovanje.
4. Učit. služba v Koroški Beli l. p. 400 gl. in na leto preklicjivega pribojska 50 gl. in stanovanje. — Prošnje v 6. tednih okrajnemu šolskemu svetu v Radovljici. — Od c. k. okraj. šol. sveta v Radovljici dné 1. avgusta 1877.

V Ljubljani na c. k. vadnici pri ženskem učiteljišču služba učiteljice. Plača po vadnicah normirana 19. sušca 1872 in 15. aprila 1873. Prošnje do 13. septembra t. l. deželnemu šolskemu svetu v Ljubljani.